

Pottenbakken is het modelleren van klei die daarna door middel van verhitting wordt verhard tot aardewerk, steengoed en porselein. Beeldjes werden op deze manier al gemaakt in het Laat-paleolithicum, zo'n 20.000 tot 30.000 jaar geleden, maar het maken van potten werd pas zinvol bij de overgang naar de agrarische samenleving.

De grondstof voor pottenbakken is klei. Dit is te vinden langs de zee kust of rivieren. Er bestaan veel soorten klei. Pottenbakkers gebruiken verschillende soorten. De grootte van het werk kan een bepalend element zijn voor de klei die wordt gebruikt, maar ook de kleur of de textuur die het voorwerp volgens zijn maker moet krijgen. Als klei droogt wordt deze hard, maar droge klei kan teruggebracht worden tot kneedbare klei door er water aan toe te voegen. Als het verhit is geweest is dat niet het geval.

Keramik is een verzamelnaam waaronder verschillende door verhitting gemaakte materialen vallen. Het woord keramik betekent gebakken aarde. Onder keramik vallen: aardewerk, steengoed en porselein.

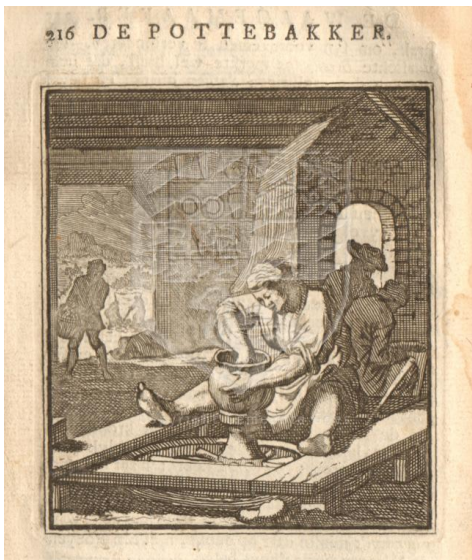
Aardewerk wordt bij temperaturen tussen de 900 en 1100 graden gevormd.

Steengoed heeft een baktemperatuur tussen 1100 en 1300 graden en is waterdicht (de klei wordt steen).

Porselein wordt gebakken bij een temperatuur tussen ca. 1200 en 1400 graden

De verschillende stappen bij het pottenbakken

- Het kiezen van de juiste klei
- Het kneden van de klei. Het kneden van klei is noodzakelijk om eventuele luchtballen uit de klei te verwijderen. Als er luchtballen in de klei blijven, kan het werk bij het bakken ontploffen.
- Het modelleren van de klei tot een voorwerp.

- Het drogen en bakken van het voorwerp. Het drogen is noodzakelijk om het vocht op een langzame manier te laten verdampen. Als dit snel zou gaan door verhitting in de oven zou het voorwerp ontploffen. Als het gedroogd is kan het voor de eerste maal gebakken worden. Bij het bakken op ongeveer 900 °C (deze temperatuur kan variëren), kan het gebeuren dat het aardewerk begint te barsten of zelfs ontploft. Als dit voorvalt moet de pottenbakker helemaal opnieuw beginnen, want de klei is inmiddels aardewerk en kan niet meer omgevormd worden tot boetseerbare klei.

- Na het bakken, gaat de pottenbakker het aardewerk gladschuren met schuurpapier om het voor te bereiden op het glazuren.

- Het voorwerp moet hiervoor stofvrij zijn anders zet het glazuur zich op de stof vast. Als achteraf het stof eraf zou vallen, zou ook het glazuur

verdwijnen. Het glazuren van aardewerk is een van de moeilijkste fasen bij het pottenbakken. Dit komt doordat glazuur altijd anders reageert en ook een andere kleur krijgt. Als er te veel glazuur op aardewerk is aangebracht, kan die zelfs uitlopen. Dan krijg je vlekken en bubbels, wat meestal niet de bedoeling is.

- Als laatste stap moet het voorwerp een tweede keer gebakken worden op ongeveer 1250 °C (de temperatuur kan variëren).

NB. De Kennemer Potterie week hiervan af door twee bijzonderheden.

Het Velser aardewerk is maar 1 keer is gebakken op een relatief lage temperatuur, Hierdoor is de zogenaamde scherf minder hard dan bij aardewerk dat veelal 2 keer (dus duurder!) en op een hogere temperatuur wordt gebakken.

Door de techniek van 1 keer bakken werd het glazuur voor het bakken aangebracht. Bij het opbrengen van de kleuren waren deze kleuren zelf transparant. Pas na het bakken werden de opgebrachte kleuren zichtbaar.

